

MEĐUNARODNI SUD ZA KRIVIČNO GONJENJE OSOBA
ODGOVORNIH ZA TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG PRAVA
POČINJENA NA TERITORIJI BIVŠE JUGOSLAVIJE OD 1991.

IZJAVA SVJEDOKA

PODACI O SVJEDOKU:

Ime: Nihad Kovač

Nadimak/pseudonim: -----

Adresa: -----

Telefon: ----- Rođen: 15.12.1979. Pol: muški

Nacionalnost: Bošnjak Vjeroispovijest: musliman

Zanimanje: trenutno: -----
prethodno: -----

Jezik/jezici koje govori: bosanski, španski

Jezik/jezici koje piše (ako se razlikuje od navedenih): -----

Datum(i) razgovora: 12.3.1999.

Razgovor(e) vodili: Robert James Grinstead

Prevodilac: Ašida Zaimović

Jezici korišteni u toku razgovora: bosanski, engleski

Imena ostalih osoba prisutnih tokom razgovora: -----

Potpis/paraf: /potpisano/

IZJAVA SVJEDOKA

Spreman sam danas dati izjavu o nekim svojim iskustvima i nekim stvarima kojima sam bio svjedok. U ovom trenutku, nisam siguran da bih bio spreman svjedočiti pred sudom u Hagu. Treba mi malo vremena da o tome razmislim.

Godine 1993. imao sam 13 godina. Živio sam u Sovićima sa svojim roditeljima, svojom bakom i sestrom. Živjeli smo u gornjem dijelu Sovića koji se zove Kovači. Napad na naše selo dogodio se 17. aprila 1993. godine. Granatiranje je počelo u 8:00 sati ujutro. Moja majka me je probudila i pokušali smo se skloniti u prizemlju jedne druge, veće i bolje građene kuće u blizini. Tamo smo ostali do 18:00 sati te večeri. Čuo sam granatiranje. Mnogo granata padalo je vrlo blizu kuće u kojoj smo bili, ali niti jedna nije pogodila kuću.

Znao sam da će se kasnije toga popodneva naša krava oteliti. Rekao sam majci da idem na zahod. Ustvari sam otišao u štalu da vidim kako je kravi. Vidio sam da se tele otelilo. Pomagao sam teletu i odveo ga do njegove mame kad sam čuo da se granatiranje jako približilo. Vidio sam da je granata prošla kroz krov štale i udarila u daidžinu kuću koja se nalazi u blizini. Granata je eksplodirala i uništila kuću. Vratio sam se u drugu kuću i tamo smo svi ostali do 18:00 sati. U to vrijeme sam pogledao kroz prozore kuće i vidio sam vojnike da joj se približavaju. U kući su bile dvije ili tri porodice. Rekao bih da je bilo približno 20 ljudi. Među nama nije bilo vojnika niti branitelja sela i nismo imali oružja. Pronašli smo jednu bijelu krpu i mahali njome da bismo pokazali da se želimo predati. Neki od tih vojnika su nam naredili da izidemo iz kuće. Svi mi koji smo se skrivali u kući izašli smo i oni su nas okupili na mjesnom igralištu. Zatim su nam naredili da idemo do osnovne škole u Sovićima.

Bilo je tu oko 30 vojnika, imali su maskirne uniforme i puške. Ti vojnici nisu bili s našeg područja. Niti jednog od njih nisam prije vidio. Ne znam ko su ili kako se zovu ti vojnici koji su nas istjerali iz kuće i odveli nas u školu.

Ti vojnici bili su iz HVO-a. Neki od vojnika koji su me čuvali rekli su da su Tutini vojnici.

Kad smo stigli pred školsku zgradu, vojnici su nas razdvojili. Žene i djeca odvedeni su u školsku zgradu, dok su vojno sposobni muškarci odvedeni u jednu nedovršenu kuću u blizini.

Kad sam se našao u školskoj zgradi, vidio sam kroz prozore da su muslimanske kuće zapaljane. Mogao sam to vidjeti jer su prozori bili otvoreni i vidio sam odsjaj plamena u staklu. Zatim sam čuo jaku eksploziju kad su digli džamiju u zrak. To se dogodilo 18. /aprila/. Dan poslije napada, vidio sam džamiju sa prozora škole. Već sam gledao selo dok su ga palili i vlastitim očima sam vidio kad je džamija eksplodirala i srušila se na zemlju. Nisam vidio nikoga kako stavlja eksploziv u džamiju, samo sam vidio kako je eksplodirala i počela gorjeti.

Dva ili tri dana nakon što je džamija uništena, izveden sam da iskopam grob za jednog od naših vojnika. Tada sam prošao pored džamije i vidio njene ostatke.

Zatim su nas opet razdvojili. Rekli su da će stare žene i mala djeca biti odvezeni u Jablanicu. Ja sam bio u toj grupi. To je bilo tog istog dana, ubrzo poslije 6:00 sati. Hrvatski komandant u Sovićima, zvani Juka, rekao je Džemi Ovnoviću da nas poveze u Jablanicu. Krenuli smo vozeći se u Džeminom automobilu /kao u originalu/. Bilo nas je otprilike 15. Stigli smo u zaseok Solde koji se nalazi između Sovića i Doljana. Tamo su nas zaustavili hrvatski vojnici koji su nam naredili da se okrenemo i vratimo.

Rekli smo im da je to bilo Jukino naređenje, ali oni su počeli vikati na nas i naredili su nam da se vratimo. Kad se naša grupa vratila u školu, vojnici pred školom su nas počeli zlostavljati i psovati. Rekli su da će nas sve pobiti, ako nam nađu samo jedan metak. Tokom te noći, vojno sposobni muškarci odvedeni su u Ljubuški, dok smo mi ostali u školskoj zgradi.

U školskoj zgradi smo ostali sljedećih sedam dana. Bili smo svi zajedno. Stariji muškarci, žene i djeca. Svi mještani, osim muškaraca koje su odvezli u Ljubuški. Poslije sedam dana, nekoliko muškaraca koji su pokušali pobjeći ranije za vrijeme napada, dovedeni su u školu. Bilo ih je oko 10 ili 15.

Poslije toga, jednog drugog dana, žene i djeca poslani su na drugo mjesto, u dio sela gdje žive Junuzovići. Ja nisam bio uključen u grupu koja je tamo otišla. Pokušao sam se uspeti na kamion, ali su mi rekli da sidem i da me neće pustiti. Morao sam ostati u školi. Tako nas je u školi ostalo 54. Neki od muškaraca imali su 60 ili 70 godina. Raspon godina bio je od 13 do 70, a ja sam bio najmlađi.

Kad su odveli žene i djecu, stražari su nas počeli maltretirati. Jednog dana je jedan vojnik koji nije bio mještanin, a imao je nadimak Panta, došao u školu i pitao ko je najmlađi. Nisam odgovorio. Ponovno je upitao i ja sam se sakrio pod stol. Tamo sam se sakrivao zajedno s dva druga s kojima sam išao u školu. Oni su bili malo stariji od mene, možda četiri ili sedam mjeseci. Rekao sam prijatelju sedam mjeseci starijem od mene da se neću javiti osim ako on ne izađe zajedno sa mnom. Obojica smo izašli i onaj vojnik nas je pitao ko je mlađi. Morao sam odgovoriti da sam ja mlađi. Vojnik je naredio starijem dječaku da odstupi i ja sam ostao stajati sâm usred učionice. Dao mi je u zadatak da nadem nož. Rekao je da je otkrio lupine od voća u košu za smeće, pa je pomislio da postoji neki nož. Rekao je da će zaklati ljude, ako ne nadem nož. Izvadio je nož i stavio mi ga uz glavu. Pokušao me je preplašiti. Ja sam plakao i molio ga da me ne ubije. Ponovio je da će me zaklati, ako ne pronađem nož.

Kad je Panta otišao iz sobe pitao sam druge imaju li nož. Rekao sam im da ću, ako mi ga daju, reći Panti da sam ga našao u košu. Niko nije ništa rekao za nož tako da sam počeo tražiti po sobi. Poslije jednog sata, Panta se vratio i pitao me da li sam našao nož. Morao sam mu reći da nisam. Rekao mi je da nastavim tražiti i da mu donesem svaki oštar predmet. Na kraju sam našao odvijač i dao sam ga Panti. Uzeo ga je i bacio ga na jednog od muškaraca u sobi. Zatim me izveo iz učionice i odveo me je u jednu kancelariju, gdje mi je naredio da pijem konjak i pušim cigarete. Odbio sam piti, a on mi je silom otvorio usta i natjerao me da nešto popijem. Jedan drugi vojnik vidio je šta se događa, pa je prišao i odnio bocu. Panta se razbjesnio i dva puta me udario po licu. Poslije toga su me vratili u učionicu i izveli drugog muškarca.

Znam da su za vrijeme mog boravka u školi stražari pretukli nekoliko muškaraca. Jednog muškarca su stražari teško pretukli. Zvao se Zaim. Nisam siguran da li se prezivao Čilić ili Kladašak. Ja nisam vidio kad su ga tukli, ali sam ga vidio poslije

toga u nesvijesti. Stražari nisu bili Hrvati s tog područja, ali bilo je i Hrvata mještana koji su povremeno dolazili u školu da bi zlostavljali zatočenike.

Ja sam morao raditi za stražare. Morao sam čistiti školske stepenice, a jedan dan je Panta naredio meni i mojem prijatelju da čistimo zahode. Takođe sam bio prisiljen kopati rovove za Hrvate. Morao sam kopati rovove oko tri tjedna bez obzira na to kakvo je vrijeme. Jedan dan je naredeno nama tridesetorici da nosimo municiju do vojnog položaja na brdu iznad Jablanice. To mjesto zove se Pisvir. Morali smo nositi tu municiju u teškim drvenim sanducima na udaljenost od četiri kilometra.

Jednom prilikom kad smo kopali rovove, stigao je neki džip i nekoliko vojnika je izašlo i prišlo nam. Jedan od tih muškaraca rekao je da se zove Tuta. Rekao je da ga ne gledamo i da glave držimo okrenute naprijed. Rekao nam je da će za svaki metak koji doleti iz Jablanice jedan od nas biti ubijen. Čovjek koji je za sebe rekao da je Tuta, hodao je oko nas i uspio sam ga vidjeti. Bio je oko 40 godina star i nizak, možda je imao 170 cm. Kosa mu je bila tamna s nešto sjedina. Imao je maskirnu uniformu sa oznakom na ramenu, ali ne sjećam se šta je na njoj pisalo. To je bio jedini puta da sam vidio toga čovjeka.

Jednog dana, stigla su dvojica nepoznatih vojnika i ušla su u učionicu. Nikad prije i nikad poslije toga ih nisam vidio. Oni nisu bili naši redovni stražari. Ne znam kako su se zvali i ne znam kojoj jedinici su pripadali. Imali su listu s imenima, prozvali su ta četiri imena i naredili toj četvorici ljudi da izađu iz škole. Izveli su ih iz učionice i niz stepenice. Ne znam tačno što se dogodilo, ali otprilike pet minuta kasnije čuo sam četiri pucnja. Peti čovjek pogledao je kroz prozor učionice nakon pucnjeva. Ista ona dva vojnika su se vratila u učionicu i naredila čovjeku koji je gledao kroz prozor da izađe s njima. I njega su izveli iz prostorije i nekoliko minuta kasnije čuo sam još jedan pucanj. Niko od tih muškaraca nije se nikad vratio.

Jedan od muškaraca koji je bio izveden iz škole zvao se Ismet. Možda se prezivao Kladašak. Drugi je bio poznat po nadimku "Šumar". Ne znam kako se zvao peti čovjek koji je pogledao kroz prozor, ali njegova žena se zove Zulija i sada živi u Jablanici.

Kasnije sam čuo da je naš učitelj, Ivan Kolak, na neki način bio upleten. Kad su izveli muškarce iz škole, čuo sam da je rekao Ismetu da može popušiti cigaretu, te da će mu biti zadnja.

Jednog dana dok smo kopali rovove po kiši, došli su kamionom hrvatski vojnici i odvezli nas natrag u školu. Do tada sam u školi proveo oko mjesec dana. Kad smo se vratili u zgradu, otkrili smo da su otišli svi muškarci koji su bili u školi. U tom trenutku sam pomislio da će nas sve pobiti. Vojnici su nam rekli da se popnemo na kamione i odvezli su nas u Sovićka vrata, u pravcu Gornjeg Vakufa. Tamo smo vidjeli da na nas čekaju autobusi. Tamo smo zatekli i zatočenike iz škole koji su opet bili s nama. Ukrcali su me u autobus i krenuli smo prema Gornjem Vakufu. Nakratko sam zaspao. Zaustavili su autobuse u mjestu koje se zove Sićaja, gdje su nas prebacili u druge autobuse i odvezli nas u Gornji Vakuf. To je bilo sredinom maja 1993. godine.

Potpis/paraf: /potpisano/

POTVRDA SVJEDOKA

Izjava mi je glasno pročitana na bosanskom jeziku i sadrži sve što sam rekao, po svom znanju i sjećanju. Izjavu sam dao dobrovoljno i svjestan sam da se može upotrijebiti u sudskom postupku pred Međunarodnim sudom za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991., kao i da mogu biti pozvan da javno svjedočim pred Sudom.

Potpis: /potpisano/

Datum: 12.3.1999.

POTVRDA PREVODIOCA

Ja, Ašida Zaimović, prevodilac, potvrđujem sljedeće:

- 1) Odgovarajuće sam kvalifikovana i ovlaštena od strane Sekretarijata Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. da prevodim sa bosanskog jezika na engleski jezik, kao i sa engleskog na bosanski jezik.
- 2) Nihad Kovač mi je dao do znanja da govori i razumije bosanski jezik.
- 3) Gore navedenu izjavu sam usmeno prevela sa engleskog na bosanski jezik u prisustvu Nihada Kovača koji je, po svemu sudeći, čuo i razumio prijevod ove izjave.
- 4) Nihad Kovač je potvrdio da su, po njegovom znanju i sjećanju, činjenice i ostalo navedeno u ovoj izjavi istinite, onako kako sam ih prevela što je potvrdio svojeručnim potpisom na predviđenom mjestu.

Datum: 12.3.1999.

Potpis: /potpisano/